

18. 48x26. 41	1/2	42	עמוד	שישי בגלון	29/12/2017	61710446 - 9
בנימין זאב חרצל - בהקשר לציווינו - 80790						

דברים שרציתי לומר

אורו היינר, אורטל • uriheithner@gmail.com

ושבו בנים לאבולם

ד"ר מקס נורדאו, ממנהיגי הציונות, היה מתבולל גםו, ראה עמו בגרמני, התחנן עם נוצרייה והתנכר ליהדותו. אך בשפנה לציווינו, הוא הבין שהמהפכה הציונית חיבת להסתמך על המורשת היהודית

בשפה. היא אומרת: הוא לא לומד בבית ספר וגיל. הוא לומד ב'חדר'. זה בית ספר ליהודים. ואני גופתי בה קשות: 'ך רק מבאים אנטישמיות! פתחו בפניכם את שעריך המרינה, פליטים מפולין, מודיעין אין הילד לומד את שפת הלאום כאן?' והוא התנצלה, שהוא עוד צעיר, שבעה שיק לדור הישן, אבל הוא עוד יגדל וילמד בגימנסיה, וידיע את השפה. "ואני בזעם שואל את הילד: 'ב'חדר' הזה, מה למדת?' ואו השתנה הילד, אוו עיניו. בידיש, אני הבנתי מהגרמנית שלין, אמר לי מה הוא למד בפעם האחרונה בחדר.

"יעקב", הוא אומר, 'כשהוא על ערש דורי, מזמין את יוסף, מצווה עליו, משבע אותו, ומתחנן בפניו - אל נא תקברני במצרים. יש מערת המכפלה. אברاهם, יצחק, שרה, רבקה, שם קברותי את אלה. ונשאתי ממצרים וקברתני בקברותם.' "ענני בבאי מפדן מטה עלי רחל בארץ בנען בדרן, בעוד כבורת הארץ לא אפרתה, ואקברת שם בדרן אפרת הואר בית לחם".

"מה פתואם באמצע הבקשה של יעקב, הוא מספר לו על קבר רחל? "אומר רשי", וזה הכל הילך הזה מדבר, בן 8, או בן 10, ובמביא דברי חז"ל - שהרגיש יעקב אבינו צורך להתנצל בפני יוסף ולומר: אני מטריח عليك טרחה נזאת בזאת לשאת אותה ממצרים לחברון. אני עצמי לא טרחת לאימה שלא, לרחל, את הטרחה הזאת"

"אבל לא באשתי ולא מרשלנות הייתה זו. ריבונו של עולם רצה כך. הוא

"אגדת רחל"

מה הביא את נורדאו, דוחקו את נורדאו המתבולל, אל המיללים הללו, אל הפסוק זהה, אל הגעגוע הזה? על כך סיפר נורדאו עצמו: "את המילים האלה אני חייב למי שאין חייב לו את כל הידוטי וציווני. אדם שאיני יודע את שמו, אדם שבעצם היה אז ילד בן 8, או 10, שנים.

„

מספר נורדאו: "אומר רשי", וזה הכל הילד הזה מדובר, בן 8, או בן 10, ובמביא דברי חז"ל - שהרגיש יעקב אבינו צורך להתנצל בפני יוסף ולומר: אני מטריח عليك טרחה נזאת לשאת אותה ממצרים לחברון. אני עצמי לא טרחת לאימה שלא, לרחל, את הטרחה הזאת"

"ומעשה שהיה כך היה: לי יש קליניקה לילדים בפריז. נכנסה אליו אישה, מהגרת מפולין, שכיס לראשה וילד בן 8, או 10, חיוור פנים, חולה מזה שלושה שבועות. הומליך בפנייה להבייא אותו אליו. אני לוקח כרטיס לפתחה למטופל החדש ואני מנסה לדובב אותו בשפת המדינה. הוא בכוishi מדבר צרפתית. ואני שואל את amo, שגם היא חלה מאר

ד"ר מקס נורדאו (1849-1923) היה ממנהיגי הציונות בראשיתה ושותפו הקרוב של הרצל בהנהגת התנועה הציונית. נורדאו היה רופא, סופר, עיתונאי והוגה דעתות ונואמן מזרומי. הוא היה מאבות הציונות המדינית, התפרסם בעיקר בשל קרייאתו בكونגרס הציוני השני לייסד את "היהודים השרירים" - יצירת יהודי חדש, חסן מבחינה פיסית ונפשית, שהיה בכוחו להגשים את חזון הציוני. כדי להגשים את הרעיון של "יהודים השרירים", הוא ייסד את תנועת הנעור "המכבי הצעיר". המיתוס על אודות הרצל המתבולל, הרחוק מן המסורת היהודית, אינו נכון ולבטח מוגזם מאוד. לא כן באשר לנורדאו. נורדאו, באמת ובתמים, היה מתבולל במילוא מוכן המילה. כבר בצעירותו, נטש את היהדות והתנתק ממנה להולstein, למד בבית ספר נוצריים, ראה את עצמו כבן התרבות האירופית, כגרמני לכל דבר (הוא יליד הונגריה שהגיג לגרמניה), התחנן עם נוצרים פרוטסטנטית, שינוי את שם משפחתו והתנכר ליהדותו.

דוחקו הוא היה מן הראשונים שנחטטו לציווינו, לרעיון התחייה הלאומית של העם היהודי. נאומו בكونגרס הציוני הראשון היה בגרמנית, בדומה למרבית הנאומים בكونגרס, אך הוא חזר בו פעמים אחדות, כמווטו, על שלוש מילים עבריות: "ושבו בנים לאבולם".

מלחמות אלה של הנבניה רימיהו, לקוחות מן הפסוקים האלה: "כח אמר יהוה: מנעי קולן מבכי ועיניך מדמעה, כי יש שכך לפעלתן, נאם-יהוה, ושבו מארץ אורי. ויש תקווה לאחריתך, נאם יהוה. ושבו בנים לאבולם".

18. 19x19. 06	2/2	44	עמוד 0-61710447
בנימין זאב הרצל - בקשר לציווינו - 80790			

היהודי, הם המורשת היהודית. רק ממנה צומחת הזיקה לארץ ישראל. המהפהכה שהציונות כוללה עם היהודי נועדה לשנות את הפסיכיות של המתנה לגולה משיחית נסית, לאקטיביזם של עם הוליך את גורלו בידיו וגואל את עצמו במו ידיו.

אולם עצומות הנפש, שבלעדיהן לא תיתכן המהפהכה הזאת, נובעות מן המעניין המפנה של התרבות היהודית, של המורשת היהודית, של התנ"ך, של המשנה, של התלמוד, של הרמב"ם ושל רשי", של דורות של פרשנים, של הספרות הקבלית והחסידית, של הספרות ההלכתית. ככל התשנות הזאת, לא הייתה יכולה המהפהכה הציונית להתרחש, כיון שלא היה קיים עם היהודי, לא הייתה זיקה לארץ ישראל, לא הייתה השפה העברית. כל התרבות העברית המתחדשת – הספרות, השירה והאמניות, שהן הישג תרבותי אדר' שספק אם יש לו אח ורע בתכויות העולם – לא הייתה מתרחשת. ולכן, המהפהכה הציונית לא שפכה את התינוק עם המים, אלא הבינה בין הדושן ומיון, לבין הדורות שימור.

הניסיונו של ממציאי דחלייל ה"הדרטה" למחוק כל זיקה ליהדות, חותר תחת מהות הציונות ומהותה של מדינת ישראל. כמו נורດאו, שמה על כולנו להבין, שלא "אגרת רחל" שאotta ספר הילדר החולני, לא הייתה תל אביב, לא היו קיבוצים ולא מושבים, לא היו ערי פיתוח, לא הייתה מדינת ישראל אלא לנו להתנכר לאורה אגדה, אותה מורות.

אותה "אגרת רחל" היא פירושו הקסום של רשי", לפסוק "ונאני בבא מפקון" וגוי. פסוק זה מופיע בפרשת השבוע, פרשת "זיהוי".

אוריה היינר, אורטל

לו ילדים כאלה, שחווים כל כך את עברם, גם יחו עם עתיד מזהיר.

"בעתון של אותו סוף שבוע, ראיתי מודעה: 'מי שגורל העם היהודי חשב בעינויו, מי שהאנטישיות כואבת לו,ומי שמחפש פתרון, נא להתקשר לחותם מטה לטcs עצה. ד"ר תאודור הרצל'."

מיד נענית. "כשהקמנו את הקונגרס הציוני הראשון וכוברתי לנאים בו, רחפה לנגן עיניי דמותו של הילד, שאט שמו אינני זוכר, אבל את המלים האלה לא אשכח לעולם, כי הן בסיס הציונות, הן בסיס היהדות: 'ושבו בנים לגבולם'".

ושבו בנים לגבולם

ידע שרב הטעחים של נוכדנצר עיתר להוביל את בניה של רחל, את בניו, לחורבן בית ראשון ואו היא תצא מקברה ונהי בככי תמרורים שלה יישמע. רחל מבכה על בניה. ואלהווים יעה לה: 'מנועי קולך מבכי ועיננו מדרעה, כי יש שכרי פעלתק, נאם יהוה, ושבו מארץ אויב. ויש תקווה לאחרתך, נאם יהוה. ושבו בנים לגבולם'."

''
עצומות הנפש, שבלעדיהן לא תיתכן המהפהכה, נובעות מן המעניין המפנה של התרבות היהודית, של המודשת, של התנ"ך, של המשנה, של התלמוד, של הרמב"ם ושל רשי", של דורות של פרשנים, של הספרות הקבלית והחסידית, של הספרות ההלכתית

המורשת

מקס נורດאו לא נשא את עינויו אל העבר, אלא אל העתיד. חזון "יהדות השירים", אותו נשא בעבר ששנתה, מטיף לשינוי מהותי ומשמעותי בחיקם היהודים. היהודי שאליו נשא נורדו עינוי בחזונו, שעליו חינך בתנועת "המכבי הצעיר", לא נראה ולא נשמע כמו אותו ילד במרפאה בפריס.

אך גם בנושא פניו אל העתיד, הבין נורדו שהיהודי החדש, כדי שלא יהיה עליה נידף, חייב להיות עינויו מחייב תmol שלשות, הכל חי לצד את פניו אליהם. ואמרתי בלב-י – עם שיש

הוסיף ד"ר נורדו ומספר: "אני לא ידעת את נפשי. הסיבותי את פני לחולון, כדי שהאם והילד לא יראו את דמויותי זולגות, ואמרתי לעצמי: מקס, הלא תבוש והלא תיכל? אתה אדם משכיל, נחשב כאינטלקטואל, עם תاري Doktor, איןך יודע מעט מועיר מדברי ימי עמק, מכתבי הקודש הללו. כלום. ופה, ילך חולה, חולש, מהגר, פליט, והוא מדבר על יעקב ועל יוסף ועל ירמיהו ועל החל, כאילו תmol שלשות, הכל חי לצד עינויו מחייב תmol שלשות, הכל חי לצד את פני אליהם. ואמרתי בלב-י – עם שיש